

van het aantal zeehonden 17 procent per jaar. Het blijft dus onverminderd goed gaan met de gewone zeehond in de Waddenzee. Ook de grijze zeehond zit onverminderd in de lift. Na (her)vestiging eind jaren '70 is de populatie nu zo'n 500-600 dieren (een goede telling voor dit jaar ontbreekt nog). Zeetrektellers en waarnemers op (schip) en boven zee (vliegtuig) zullen dus steeds meer van beide soorten te zien krijgen. Volwassen mannelijke grijze zeehonden zijn makkelijk te herkennen aan hun grote formaat, grote kop en lange neus. Vrouwtjes en jonge dieren zijn veel moeilijker te onderscheiden van gewone zeehonden. Het gemakkelijkst gaat dat aan de hand van de neusgaten: bij gewone zeehonden staan deze in de vorm van een V en komen ze onderaan samen, bij grijze zeehonden lopen de neusgaten verticaler, dus veel minder schuin, en blijft er altijd een flinke ruimte tussen de onderzijdes.

Peter Reijnders, Alterra-Texel, p.j.h.reijnders@alterra.wag-ur.nl

Kotter botst op gasplatform op Friese Front

In 'Visserijnieuws' van 14 juli 2000 staat op de voorpagina een foto van een hevig ingedeukte viskotter die begin juli frontaal op een NAM-platform was gevaren. De positie van het platform, 53°48' NB, 4°21' OL, is op het Friese Front, waar in die tijd van het jaar de eerste zeekoeten met hun jongen komen om te eten, te groeien en te ruïen. Een belangrijk en kwetsbaar gebied!

Vogelverschrikkers op het IJsselmeer?

Een opmerkelijk bericht in de Helderse Courant van 30 juni 2000: De IJsselmeervissers willen vogelverschrikkers rond hun netten gaan zetten om de duikeenden weg te houden die zo massaal in hun netten verdrinken. Zie ook verder in deze Nieuwsbrief onder 'Recente publicaties'.

RECENTE PUBLICATIES

Wadden Sea Ecosystem No. 8: twee rapporten over broedvogels in de Waddenzee

In een gezamenlijke bundel van het 'Common Wadden Sea Secretariat' verschenen in 1998 twee rapporten. Het eerste is van de hand van S. Thyen *et al.*: Monitoring breeding succes of coastal birds. Dit rapport gaat over broedsucces van zilvermeeuw, kokmeeuw, visdief, scholekster en kluut in de Duitse Waddenzee, onder andere in relatie tot predatie en hoeveelheid beschikbaar voedsel. Geconcludeerd wordt dat het volgen van broedkolonies een zinvol 'vroege-waarschuwingssysteem' kan zijn voor problemen die zich in en om de Waddenzee afspelen. Het tweede rapport is geschreven door P.H. Becker *et al.*: Monitoring pollutants in coastal bird eggs in the Wadden Sea. In dit rapport wordt verslag gedaan van onderzoek naar de verontreiniging met pesticiden in eieren van visdief en scholekster. Er zijn Nederlandse (Griend en Julianapolder, Groningen) én Duitse kolonies/broedlocaties gevolgd (van de Dollart tot Trischen). Over het algemeen waren de sterneieren zwaarder belast, wat aan de voedselkeuze (vis *versus* schelpdieren) wordt geweten. Zowel de Elbe als de Rijn zijn nog verre van schoon. Hoge waarden in Duitse eieren in 1997 doen zelfs vermoeden dat er toen een nieuwe toestroom van PCB's is geweest via de Elbe. Het duorapport is te bestellen bij CWSS, Virchowstraße 1, D-26382 Wilhelmshaven.

MFL

Eerden M.R. van, Dubbeldam W. & Muller J., 1999. Sterfte van watervogels door visserij met staande netten in het IJsselmeer en Markermeer. RIZA rapport no. 99.060, Lelystad 42p.

Een opmerkelijk rapport, alleen al omdat het heeft kunnen uitkomen! In kleine kring was het al langer bekend: in het IJsselmeer verdrinken jaarlijks tienduizenden watervogels in de visnetten. De precieze cijfers bleven lange tijd geheim. Ze werden op basis van vertrouwen verkregen van de betrokken vissers, die uiteraard niet op dit soort publiciteit zaten te wachten. Nu is dan toch, op initiatief van de Directie Vis van LNV en met medewerking van de Nederlandse Vissersbond IJsselmeer een openbaar rapport over deze materie geschreven door het RIZA. Mennobart van Eerden en zijn medewerkers verzamelden jaren lang de schokkende cijfers: 50.000 slachtoffers per jaar! De schelpdier-etende kuif- en toppereend waren met 12.700 en 11.600 koploper, maar gecorrigeerd voor de aantallen die per soort op het IJsselmeer verblijven, waren de viseters relatief talrijker. Grote aantallen middelste (8540) en grote zaagbekken (2705) vallen op, evenals de 7200 futen, 1105 nonnetjes en 3835 brilduikers die jaarlijks omkomen. Bij sommige soorten verdwijnt jaarlijks 10-75% van de vogels die maximaal op het IJsselmeer aan aantallen wordt aangetroffen in de visnetten. In het geval van de

middelste zaagbek verdrinken er zelfs vier keer zo veel als er ooit worden geteld. Het IJsselmeer als 'sink'! Het rapport biedt ook nog enige hoop op verbetering: door een slimmer ingerichte visserij, andere vistuigen en vooral het sluiten van de meest watervogel-rijke gebieden, kan een sterke verbetering (gesproken wordt van een reductie in sterfte van 70%) worden bereikt. Het rapport is fraai uitgevoerd en een *must* voor iedereen die denkt dat het wel goed zit met de bescherming van de watervogels in Nederland! **MFL**

CONGRESSEN

Op 25 november is er weer de **landelijke dag** van **SOVON**. Deze wordt samen georganiseerd met de VOFF (Vereniging Onderzoek Flora en Fauna). Locatie: Concertgebouw 'De Vereniging', Keizer Karelplein, Nijmegen. We willen een tafel met NZG-materiaal inrichten. Vanuit het bestuur wil Jan-Andries van Franeker proberen de stand te bemannen, maar hulp van de leden hierbij wordt zeer op prijs gesteld. Dus: ga je naar de SOVON-dag en ben je NZG-lid, neem dan even contact op met:

Jan Andries van Franeker, De Houtmanstraat 46, 1792 BC Oudeschild, tel.: 0222-310422.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN: GERINGDE ZEEVOGELS

Uitwisseling over geringde (zee)vogels via internet

Per 18 augustus 2000 is er een nieuw internetadres 'in de lucht' waarop nieuwtjes over kleurmerken van vogels worden uitgewisseld. Inschrijven kan op: cr-birding@egroups.com. De bedoeling van deze groep is te komen tot uitwisseling van gegevens en waarnemingen omtrent het kleurmerken van vogels, tussen waarnemers en degenen die de kleurmerken aanbrengen.

Jeroen van Waeyenberge. Jeroen.van.waeyenberge@instnat.be

Alk met Schotse ring gevonden

Een alk die in juli 1995 als nestjong op Canna, Schotland, werd geringd, werd op 13 februari 2000 dood teruggevonden op Texel. Als er onder de lezers van de Nieuwsbrief nog anderen zijn die geringde zeevogels hebben gevonden, dan graag even een berichtje hierover naar de redactie. **MFL**

Geringde zeekoet op strand Westenschouwen

Enkele van mijn collega's verwerken gegevens van vogelslachtoffers en andere dieren die door kantonniers worden gevonden op rijkswegen in Zeeland. In de voorlichting rond de registratie hiervan is ook aandacht besteed aan het controleren van vogels op ringen. Dit blijkt nuttig te zijn en ook elders toegepast te worden: van Anno van Dijke van de Dienstkring Deltakust ontvingen wij een ring van een op 10 december 1998 op het strand van Westenschouwen aangetroffen zeekoet. De terugmelding van deze Engelse ring liet meer dan een jaar op zich wachten, maar is wellicht aardig genoeg voor een korte vermelding. De vogel bleek ruim dertien jaar oud te zijn: geringd op 28 juni 1985 te Badbea, Helmsdale, Schotse Hooglanden. In Nederland gevonden zeekoeten zijn vrijwel allemaal afkomstig uit kolonies rond de Noordzee en de Ierse Zee (Speek & Speek 1984, De Wijs 1985). Opvallend is dat De Wijs (1985) tot de conclusie kwam dat in de massastranding van 1980/81 juist relatief veel zeekoeten zijn gevonden uit (onder andere) de regio waar ook de hierboven genoemde vandaan komt. In de winters daarvoor was de verdeling over verschillende regio's gelijkmatiger: tot en met 1981 waren er tien vogels uit dit gebied, waarvan negen uit 1980/81. Was de vogel uit december 1998 soms de voorbode van de massale stranding van zeekoeten in begin 1999 (Camphuysen 1999) en waren daarbij wéér veel Noord-Schotse vogels? Of waren dit keer zeekoeten uit een andere regio het slachtoffer?

Dank aan Anno van Dijke (RWS) en Kees Camphuysen.

Camphuysen C.J. 1999. Sterke opleving olieslachtoffer-onderzoek. Nieuwsbrief NZG 1(1): 6.

De Wijs W.J.R. 1985. Herkomst en leeftijd van zeekoeten *Uria aalge* in Nederland. Limosa 58: 61-64.

Speek B.J. & G. Speek 1984. Thieme's VogeltrekAtlas. Thieme, Zutphen.

Sjoerd Dirksen, Bureau Waardenburg, Postbus 365, 4100 AJ Culemborg